

לעבן מיט'ן רבי'ן

לקט שיחות. עובדות. סיפורים והנהגות מהרבי

ערב ראש-השנה תשע"ב • תבוא עלינו שנת ברכה • אחת ושישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבנ"מ זי"ע • גליון י"א

"כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה"

איו אן אָנגעזעצטיקטער, שנת אורה, שנת ברכה וכל הענינים כמו שהברכות שטעלן זיך אויס בהאותיות של הא"ב עד לשנת גאולה (גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו) ועד לשנת תחיית המתים.

(מאמר ו' תשרי תש"ל)

כיושב העולם

בר"ה הראשון שבו נראה אדה"ר היה הציווי מלאו את הארץ וכבשוה. ועד"ז בנוגע לכאור"א, ש"חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם וכמוכן גם מזה שהאדם נברא יחידי כי הוא בדוגמת אדם הראשון וגם עליו חל הציווי בזה – מלאו את הארץ וכבשוה.

ובפרט בנוגע לתל' הישיבות שזהו כל ענינים – לימוד התורה, שאצלם הוא אפילו יותר מהמשיגחים והמספיעים וכד'.

יש כאלו שהתנדבו לפעול "וכבשוה", לחזק את ישיבות חב"ד בכמה מקומות, לאן ששולחים אותם, ועוד לפני ר"ה כתבו שקבלו ע"ע ללכת בפועל לשליחות של "וכבשוה", שהרי כמה שמצב הישיבות טוב צריך להוסיף עוד, מעלין בקודש.

אשר חלקם של אלו שהתנדבו לפעול "וכבשוה" ומהם יראו וכן יעשו אחריים וכדי לקשר עם גשמייות, יאמרו "לחיים" על יין.

(ציווה שיאמרו "לחיים" ביחד בחמש דקות ואח"כ אמר שאם אפשר בארבע דקות – עדיף...)

(שיחת ב' דריה תשל"ה)

"פני משיח צדקנו"

ימי ר"ה "כיומא אריכתא דמי", וזה מתבטא בפועל במנהג שקבע כ"ק מו"ח אדמו"ר שבימי ר"ה ימעטו בשינה, כי ענינים "יום" ו"אור".

בדורנו זכינו שיתפרסמו הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר ובאופן דמוסיף והולך וכובש את כל העולם, היינו שהדבר הוא מעניני הקדושה הכובשים את כל העולם ועד שזה נעשה ההכנה לקבל פני משיח צדקנו. והדייק בזה – פני משיח צדקנו, הפנימיות של משיח צדקנו:

נוסף לזה שבביאת המשיח יתבטל הענין של שעבוד מלכות – פנימיות הענין היא, שאז יהיה – מצב כזה שביטול שעבוד מלכות הוא רק תנאי והכנה לזה. וזהו מה שהרמב"ם מבאר ש"נתאוור החכמים והנביאים (ועד"ז "כל ישראל") לימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם כו', אלא "שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

וזהו פנימיות הענין שיתחדש בביאת משיח צדקנו, שיוכלו להוסיף בתורה ומצוות עד ש"שיגו דעת בוראם כפי כוח האדם", שזהו לימוד התסידות שמתחיל עוד לפני ביאת המשיח צדקנו, ולכן בדורות אלו מתגלים מנהגים והוראות של כ"ק מו"ח אדמו"ר – כהכנה לקבלת פני משיח צדקנו...

(שיחת ב' דריה תשל"ט)

התקשרות - הכשרה למילוי הברכה

...ובנוגע אלינו חסידי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אנ"ש המקושרים אליו או גם רק שייכים אליו, הנה זהו ההתקשרות אליו ע"י לימוד תורתו, הליכה בדרך ישרה אשר הורנו וכו' – כאשר נתבאר זה כמה פעמים. וזהו כן הכשרה וסיוע למילוי הברכה אשר בה ה' מברך כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ את הבאים אליו לבקש ברכה בערב יוה"כ אחר חצות. וזה לשונו: דער אויבערשטער זאל געבן אַ חתימה און גמר חתימה טובה, אַ שנה טובה ומתוקה בגשמייות ורוחניות, אויף טאָהן אַין תורה ועבודה. די וואס האבן ב"ב זאל דער אויבערשטער העלפ'ן אז זיי זאלן האבן נחת פון זיי, און פּרנסה בהרחבה. די וואס דארפ'ן בויען הבית, זאל זיי דער אויבערשטער העלפ'ן בגשמייות וברוחניות.

(מכתב ערב שבת תשובה תשי"א)

הכתרה ברצון ובשמחה

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקייעא ומלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא. לכן, לומדים כמה פרטים בהכתרת הקב"ה מהכתרת מלך בשר ודם.

יש עוד פרט שצריך ללמוד מהכתרת מלך בשר ודם: אחד הפרטים שצריכים להיות בהכתרת מלך בוד"ד הוא ענין השמחה. זאת, משום שהשמחה היא אחד הסימנים שבני העם רוצים את המלך ומבטלים את עצמם בפני המלך. ומכאן שגם הכתרת מלך-מלכי-המלכים הקב"ה צריכה אף היא להיות באופן כזה: בשמחה, שיהי' ומלכותו ברצון קיבלו עליהם.

(שיחת יום ב' דריה תשי"ז)

שובע ותוקף השבועה

ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם. ואיתא במדרש, ותבורש השביעי הוא יתחא דשבועתא שבני נשבע הקב"ה לאבותינו כמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, בי נשבעתי...

והנה, כוח זה נמשך גם על העבודה דקיום התומ"צ במשך כל השנה, אשר קיום התומ"צ יהיה בתוקף כמו שהוא מצד בחי' השבועה... וזהו מה ששבועה הוא גם מלשון שבוע, כידוע בעניין משביעין אותו תהי' צדיק, שמשביעין הוא מלשון שובע...

ועד"ז הוא גם בנוגע לחודש השביעי, שיש בו ב' פירושים, בחודש השביעי ירחא דשבועתא כנ"ל, ובחודש השביעי שהוא חודש המושבע והמשיבע את כל השנה כולה... אז דער יאָהר

נזכרים ונעשים

ימי אלול וראש-השנה בבית חיינו

ימי אלול

מתחילת חודש אלול – ועוד קודם לכן – היה הרבי מסיים את מכתביו באיחול "כתיבה והתימה טובה", ובשיחות שבע"פ מצינו שיאחל כך כבר מאמצע חודש מנחם-אב, ואף ביאר הנהגה זו.

בימי חודש אלול לא היה הרבי מקבל קהל ל'יחידות', גם בשנים בהם התקיימו יחידויות פרטיות.

ח"י אלול

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול רק כשהיה חל ביום הש"ק (מלבד שנת תשכ"ב), ומשנת תשל"א התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדויות אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח.

מכתבים ומברקים

מידי שנה בשנה הרבי היה שולח מכתב כללי לקראת ראש השנה, "לכא"א מבנ"י בכל מקום שהם". המכתב נשא את התאריך ח"י אלול' או מוצאי שבת סליחות, והופץ במהירות ע"י המזכירות לכל רחבי העולם. בשנים המאוחרות יותר החל הרבי לשלוח לפני

ר"ה שני מכתבים, האחד בח"י אלול, והשני בימי הסליחות.

בנוסף למכתב, נהג הרבי לשלוח מברק ברכה לכל אנ"ש, לקראת השנה החדשה. בכל שנה היה הנוסח שונה, ובדרך כלל היה כלול בנוסח המברק האיחול "לשנה טובה תכתבו ותחתמו" (בלשון רבים). כשחל ר"ה בימי חמישי וערב ש"ק, היה הרבי מוסיף "שבתא טבא".

תקיעות ראולול

את תקיעות השופר שנוהגים בהן בחודש אלול, היה הרבי תוקע לעצמו בחדרו הק'.

מידי צהריים היה ניתן לשמוע את התקיעות, כשהשומעים מספרים שבשונה מהתקיעות בראש השנה – היו אלו תקיעות 'חלקות', ללא מאמץ או קושי ניכר...

האורחים וההכנות

רבים מהאורחים שהגיעו לשהות בחודש ההגים בבית חיינו הגיעו עוד לפני תחילת אמירת סליחות, והיו שהגיעו כבר לקראת ח"י אלול. בין האורחים הראשונים שנראו בחצרות-קודשנו בחודש תשרי היה ה"פרטיצין", ר' זושא וילמובסקי, שהיה מופקד על הכנת המקום וארגון האורחים.

בבוקרו של יום ב' דסליחות, שלהי אלול תש"כ, הגיע לחצרות קודשנו ציבור אורחים גדול מארה"ק שבאו בטיסת-שכר מיוחדת (צ'רטר) לשהות בחודש החגים אצל הרבי. באותו לילה, כ"ח אלול, ירד הרבי לזאָל הגדול לאמירת מאמר לכבודם.

החל משנת תשל"ד היו בונים עבור הרבי במה מוגבהת בסמיכות לר"ה, כדי שהציבור העצום יוכל לחזות בפניו הק' מכל זוויות ביהמ"ד. בשנים האחרונות נבנתה הבמה מוקדם יותר, עוד לפני שבת סליחות.

נשי ובנות חב"ד

לפני ר"ה היה הרבי מקבל את נשי ובנות חב"ד, ואומר בפניהן שיחה. נוהג זה החל בשנות הכ"פים, כאשר קבוצת נשים שעבדו בביה"ס לבנות "בית רבקה" ובישיבת "תומכי תמימים", ביקשו להתברך מפי הרבי לעבודתם בקודש בשנה החדשה. במשך השנים הצטרפו לקבוצה גם נשים שלא עבדו במוסדות, ועם הזמן הפך המעמד לכנס כללי לכל נשי ובנות חב"ד. במעמד זה גם חתמו הנשים על פ"נ כללי לרבי.

בשנים הראשונות היה הכינוס מתקיים בחדרו של הרבי, ובמשך השנים – כאשר צר החדר מלהכיל את קהל הנשים הרב – עבר הכינוס לזאָל הגדול.

לאחר השיחה, עברו נציגות הנשים לפני הרבי, לקבלת דולר ולברכה לשנה החדשה.

סליחות

את הסליחות הראשונות במוצאי שבת, נהג הרבי לומר עם הציבור, בשעה אחת בלילה בזאָל הגדול.

משנת תש"כ, היו מנגינים את הניגון "רחמנא דעני" (אותו לימד הרבי בשמח"ת אותה שנה) בכל ימי הסליחות, כשהרבי מעורר בידו הק'. עד סוף שנת תשמ"א, היה הרבי מעורר את הניגון בליל הא' דסליחות גם בעומדו על מקומו בביה"כ, וכן בערב ראש השנה.

לקראת ימי הסליחות שבשלהי שנת תשל"ח, הציעו חסידים לתחום את האזור שסביב החזן, כדי למנוע מהקהל להצטופף ולהידחק שם, כך יהיה לרבי אויר צח לנשימה. דאגה זו, וכן תקנות נוספות שהותקנו באותו תשרי, נבעו מהדאגה לבריאות הרבי, עקב האירוע הבריאותי בשמיני-עצרת. מענה הרבי היה, שיש לשאול רב מורה-הוראה, אם אין בעיה הלכתית בכך שהחזן עומד במקום נפרד מהמנגינים...

כ"ח אלול

ביום זה נהג הרבי לומר את הקדישים בשלוש התפילות, שהוא יום היאָרצייט של הרב ר' מאיר שלמה ינובסקי אב"ד ניקוליב, אביה של אם הרבי, הרבנית חנה.

"זמן סגולה"...

בסוף שנת תשל"ח, קיים הרבי התוועדות מיוחדת במוצש"ק פורשת נצבים – השבת השניה בתקופת אמירת הסליחות, ובה נטל את ידיו וחילק 'כוס של ברכה' בסופה. הרבי הסביר את השינוי בכך שנמצאים בסיום תקופה, וע"כ הוא זמן סגולה להשלים ענינים שנחסרו באותה שנה...

חסידים הבינו את כוונת הרבי, לחסרונה של חלוקת 'כוס של ברכה' במוצאי שמח"ת תשל"ח, ואשר הרבי בחר באותו זמן להשלים זאת, כיון שבאותו עת נכתו הרבה מהאורחים שהיו בשנת תשל"ח והפסידו את המעמד. (עם זאת יש לציין, שבמשך שנת תשל"ח היו כמה וכמה התוועדויות במוצש"ק, בהן נטל הרבי את ידיו וחילק בסופן 'כוס של ברכה', כמו שמיני של הנוכה, שמורת כסעדות ההוריה).

ערב ראש השנה

משנת תשמ"ז ואילך הגיה הרבי מאמר משנים קודמות, להוציא לאור ב"קונטרס ראש-השנה".

התועודות

משנת תשל"ב ואילך, נהג הרבי להתועד בכל ליל ערב ר"ה, הוא יום ההולדת של הרבי הצמח צדק. התועודות אלו היו גם מעין 'קבלת פנים' לאורחים שבאו לחודש השביעי. בסיום התועודות זו – וכן בשאר ההתועודות בחודש תשרי – היה הרבי מעניק את המזונות והיין שנשארו, לאחראי ה"הכנסת אורחים", ר' משה ירוסלבסקי, עבור האורחים.

במהלך השיחה שלאחר מעריב בערב ר"ה תשמ"ט – מאתיים שנה להולדת הצ"צ – הפתיע הרבי את הציבור, כשהודיע אחרי השיחה על חלוקת קונטרס "קיצורים והערות" על התניא, בצירוף דולר לצדקה, לכל הקהל.

התרת נדרים

בערב ראש-השנה, אחר אמירת סליחות בבוקר, נהג הרבי לנסע למקוה, ואח"כ היה שב 770 להתפלל שחרית עם המנין, גם בשנים בהם לא נהג להתפלל עם הציבור בימי החול. מיד אחרי שחרית – בעודו עטור בטלית ותפילין – ערך הרבי 'התרת-הנדרים' בפני מנין רבנים חסידים שהתאספו לשם כך סביב מקום תפילתו. בסיום היה הרבי מודה להם, ומברכם לכבוד השנה החדשה.

בשנת תשנ"ב, הופתע כל הקהל, כשהרבי החל לומר שיחה לאחר התרת נדרים. כשסיים את השיחה וירד מהבמה, החלו הקהל לנגן, אך אז פתח הרבי לפתע בשיחה נוספת, בה עמד בקצרה על המעלות המיוחדות של השנה החדשה, תשנ"ב. דבר זה היה אירוע יוצא דופן, שלא התרחש קודם בכל שנות הנשיאות.

לפני שנת שמיטה נהג הרבי לערוך – בכתב ובע"פ – על פסק הדין בשו"ע אדמו"ר הזקן בקשר לעשיית פרוזבול.

בשנת תש"כ, אחרי קבלת הפ"ג הכללי בחדרו, אמר הרבי שמכיון שבמשך השנה הצטברו חובות חדשים, רוצה הוא לעשות פרוזבול, והמשיך בעשיית הפרוזבול. עם זאת, ההודמנות הבאה בה הרבי נהג כך שוב, היתה רק בשנת תשמ"ח, ואז הסביר שעושה זאת משום שרוצה לצאת גם ידי הדעה שצריך לעשותו בסוף שביעית.

קבלת פ"גים

בבוקרו של ערב ר"ה היה הרבי עומד בפתח חדרו שעות ארוכות לקבלת פ"גים. הקהל היה נערך בתור לפני פתח גן-עדן העליון, וכל אחד עבר והגיש לרבי את הפ"ג. הרבי היה נוטלו בידו הימנית, מעבירו לשמאלו, ומברך כל אחד ואחד מהעוברים בברכת "כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה". כללית, קבלת פ"גים היתה ערימה גדולה של פ"גים, היה הרבי נכנס לחדרו ומניח אותם. בהמשך היום, כשהיה הרבי נוסע לאוהל הק', היו מביאים עמו לשם את שקי הפ"גים. הנהגה זו החלה עוד לפני הנשיאות, כשהתמיימים ואנ"ש הפצירו בתחינה שהרבי יאות לקבל את הפ"גים שלהם, אך שהדגיש שעושה זאת אך ורק בתור 'שליח' לקרוא את הפ"גים על הציון, ולא שעת של 'נשיאות'.

בשנת תשל"ט, כאחת מהתקנות לשמירה על בריאותו של הרבי, תיקנו שקבלת הפ"גים תתחיל כבר בשבוע שלפני ר"ה. בהתועודות ח"י אלו הכריז הרבי שיתחיל לקבל פ"גים מיום

ג' דסליחות, כמנהג הרבי הרי"צ. המזכירות הוציאה הודעה לפיה הציבור יעבור במשך השבוע לפני ר"ה, ובערב ר"ה יעברו רק אלו שלא יכלו לעבור בימים הקודמים. ואכן, בערב ר"ה, עברו רק האורחים שהגיעו באותו יום.

בשנים מאוחרות יותר, החל הרבי בקבלת פ"גים כבר במוצאי שבת סליחות, ובסביבות השעה שתיים לפנות בוקר, אחר שסיימו את אמירת הסליחות. בכמה מהשנים, קיבל הרבי את הפ"גים גם לפני שבוע הסליחות.

רבים מתלמידי התמימים העדיפו למסור את הפ"גים באמצעות המזכירות, כדי שלא להוסיף על המאמץ והזמן בו עומד הרבי לקבלת פ"גים.

בשנים המוקדמות נהג הרבי לשלוח מכתב תשובה לכל אלו ששיגרו אליו פ"גים, ולחתום עליו בעצמו. בד"כ היה הנוסח במכתבים אלו קבוע, כשהתלמידי הישבות היתה בו הוספה בנוסח מיוחד ("בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים"). עם השנים, כאשר גדלה כמות הפ"גים, נשלחו מכתבים אלו כשהם חתומים ע"י המזכירות. במהלך השנים נפסק סדר זה, מחמת הריבוי העצום של הפ"גים שהגיעו למזכירות.

פ"ג כללי

לאחר שכל הקהל כבר מסרו את הפ"ג הפרטי שלהם, היו כמה זמנים וחסידיים מוסרים לרבי פ"ג כללי בעבור כללות בית חיינו – ועל הרבי בפרט – וכן על כל קהל החסידים. הרבי נהג לקרוא את הפ"ג, וכשהיה מסיים היה הרבי משיב בברכה לקהל.

עד שנות הכ"פים הראשונות, היו המשלחת והקהל נכנסים במעמד זה אל חדרו הק' של הרבי. בערב ר"ה תשכ"ד, אמר הרבי למזכיר הריל"ג שאינו מעונין שהקהל יכנסו לתוך החדר. הרבי גררנו נגה שבשעה הקודמת עמדו החסידים בג"ע התחתון, והרבי דיבר אליהם בעמדו על מפתן דלת גן-עדן העליון. לזה הסכים הרבי, ומאז נמשך הסדר כך.

מערב ר"ה שנת תשמ"ג והלאה, נמנע הרבי מלקרוא את הפ"ג מיד, מחמת טרוא דציבורא, והיה מברך מיד עם קבלתו. בערב ר"ה תשנ"ב ארכה ברכה זו כעשרים דקות (!).

דעת הרבי לא היתה נוחה מנוכחותם של תמימים בעת מסירת הפ"ג הכללי, ובתש"ט אף הורה בצורה ברורה שרק נשואים יהיו נוכחים, ולא בחורי ישיבה. הרבי הסביר שהגבלה זו היא לא משום גילם הצעיר, אלא משום שענינם היחיד של הבחורים הוא להתעסק אך ורק בלימוד התורה, וכל הברכות אליהם נמשכות ע"י זה.

נסיעה לאוהל

אחר חילוק הפ"ג הכללי, היה הרבי נוסע לאוהל הק'. בדרכו לרכב חילק הרבי מטבעות לצדקה לילדים, ושלא כרגיל – היה הרבי תגור בגאטרל בנסיעה זו, והיה אומר בה תהלים. יחד עם הרבי היו נוסעים ברכב חלק מחברי המזכירות.

אף שבמשך ימי השנה לא היה ברצונו הק' של הרבי שימצאו אחרים באוהל בזמן שהותו שם, הנה בערב ר"ה (וכן ביו"ד שבט) הורשו הקהל להיות שם. הרבי היה שוהה באהל שעות ארוכות בקריאת הפ"גים, ובסמיכות ליו"ט היה הרבי חוזר ל770 כשאיתו הפ"ג כללי וחלק גדול מהפ"גים. הפ"ג הכללי נשאר אצל הרבי גם בעת התקיעות, וכן הביאו איתו בכל פעם שנסע לאוהל במהלך השנה.

בערב ר"ה תשמ"ה, חזר הרבי ל770 קרוב לשעה שש. אחרי ששהה זמן קצר בחדרו, יצא הרבי וסידרו בידו, וחילק

הסעודה אירא שקטה ורצינית. גם בכללות מהלך הסעודות היה ניכר בהנהגת הרבי ביטול "כעבדא קמי' מריה".

בליל א' דר"ה היה הרבי ממועט בדיבור ונוהר מאמירת "להיים" במשך הסעודה. וכפי שהסביר פעם, "במשך ההתוועדות, אפשר לומר לחיים, אך כאן אינני רוצה לשנות ממנהגו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שנוהר מכך".

סדר סעודה זו נפסק בחורף שנת תשל"א, עם פטירת הרבנית נחמה דינה נ"ע (בעשרה בטבת אותה שנה), אז החל הרבי לאכול את סעודות ויו"ט בביתו שלו.

מאז האירוע הבריאותי בתשל"ח, היו הרבי והרבנית שוהים וסועדים בשבתות ויו"ט בבנין הספרייה הסמוך ל770, בדירה שהוכנה להם שם לצורך זה.

יום א' ראש השנה

שחרית

הרבי היה נכנס לשחרית דר"ה כשבידו הסידור שלו, 'סידור האריז'ל' (הר"ש מרשקוב), סידור עם דא"ח ותהלים 'היל אור'. הרבי הביא איתו גם את השופרות, כשהם עטופים במטפחות. המזכירים, שצעדו אחרי הרבי, החזיקו בידם כמה שקי פ"נים, שהונחו על שולחן קטן ליד כיסאו של הרבי. את השופרות הכניס הרבי לתוך השטענדרע.

בזמן תפילת שחרית עיין הרבי בסידור עם דא"ח. כשעלה לבימת הקריאה לפני מפטיר, לקח עמו את סידורו וסידור האריז'ל, והמזכירים הביאו אל בימת הקריאה את שקי הפ"נים. אמירת הברכה ביום הראשון היתה לרוב מלווה בכיכות מרות.

תקיעות

בר"ה שנת תשי"א – לפני קבלת הנשיאות הרשמית – נתן הרבי ליבעל תוקע' מטפחת אדומה לכסות בה את השופר. ר' שמואל לויטין אמר את ה"למנצח" והפסוקים, בזמן שהרבי כיסה את פניו הק' בטליתו. התוקע היה ר' מרדכי דובער ריבקיין. במוסף תקע ר' מענדל טננבוים.

בשנת תשי"ב, אמר הרבי את ה"למנצח" והפסוקים, וסימן לתוקע, ר' מענדל טננבוים, לומר את הברכות, אך הלה נמנע מכך. אז בירך הרבי את הברכות, וסימן בידו בסידור כ"מקריא". את הפסוקים שלאחר התקיעות אמר הרבי. בשנת תשי"ג תקע הרבי את התקיעה הראשונה, ומסר את השופר לר' מענדל שיסיים את התקיעות, ומשנת תשי"ד ואילך תקע הרבי בעצמו את כל התקיעות.

זמן תקיעת שופר היה מהזמנים הנעלים והמרוממים ביותר ב770, קשה לתאר משהילם. בכייתו של הרבי בזמן מתוה זה החרידו כל לב, וסידור השופרות באופנים שונים, גילה לעין-כל שמדובר במערכות שמימיות.

כשסיים הרבי את הברכות שלאחרי הפטרה, השתרר ב770 שקט מוחלט, וכולם הכינו את עצמם לתקיעות. הרבי גילה במקצת את השופרות, שהיו מכוסות קודם בלוש מטפחות (אדומה, לבנה, ואחת מאוד ישנה ובלויה, המיוחסת להצ"צ) וסידר אותם באופנים מיוחדים. סידור השופרות ארך לעיתים דקות ארוכות מאד, והיה ניכר שיש בזה 'סדר עבודה' שלם. אח"כ קירב הרבי אליו את השופרות וחבילות הפ"נים, הביט על שני הס"ת שמוחזקים על ידי חסידים משני צידי, השליך את הטלית על פניו ועל חבילות הפ"נים, רכון על הבימה וכשהוא מחזיק בעצי החיים של הס"ת, התחיל לנגן בקול חלש

מטבעות לצדקה לילדים ולמבוגרים. לאחר מכן סימן הרבי לאלו שהיו בהכנות למנחה בזאל הקטן, שיעברו גם הם לקבל מטבעות. במהירות הסתדרו כולם, ורבים שהגיעו באותו הזמן ל770 התווספו לתור. במהלך החלוקה ביקש הרבי פעמיים לדעת את השעה, וכשהתקרב זמן הדלקת נרות, סגרו את הדלת הראשית כדי לעצור את שטף הברכה, אך לפי הוראת הרבי – אלו שבתוך ביהמ"ד השתכו לעבור ולקבל. כשהרבי יצא בדרכו לספרייה, הוסיף והמשיך לחלק מטבעות, באמרו לתתם לצדקה עוד לפני החג. כעבור דקות אחדות חזר הרבי מהספרייה לתפילת מנחה.

בשנת תשמ"ט, חזר הרבי מהאוהל כשעה לפני זמן הדלקת נרות, והודיע שתערך חלוקת דולרים! חיש מהר התאסף קהל גדול, שהמתין לזכות ולעבור לפני הרבי. כל אחד מהעוברים קיבל שני דולרים, כשהרבי אומר לכאור"א "לכבוד מאתיים שנה להצמח צדק". חלוקה כזו התקיימה גם בשנת תש"ן.

ליל ראש השנה

בליל ר"ה, אחרי כניסת הרבי לביהמ"ד, אמרו הקהל תהלים למשך זמן, עד שהרבי התחיל לנגן 'אבינו מלכנו'. בשנים הראשונות ניגנו 'אבינו מלכנו' גם בשבת, עד שבאחת השנים אמר הרבי שאין מנגנים ניגון זה בש"ק.

בתפילות ראש-השנה היה הרבי חובש על צווארו הק' מטפחת אדומה. בשנת תשי"א הבחינו שהרבי לובש כיפה ואבנט מהויים. אמו של הרבי גילתה שהם מהרבי הצ"צ, ואפשר שזהו הטעם לכך שבר"ה לא הוריד הרבי את הטלית מראשו, אף לא לרגע.

אחרי תפילת מעריב של ליל התקדש החג, נהג הרבי לברך את הקהל כנהוג, "לשנה טובה תכתב ותחתם". בשנים הראשונות, עברו הקהל לפני הרבי, שבירך כל אחד ואחד בפרטיות, אך בשנים מאוחרות יותר בירך הרבי את כל הקהל יחד, לפני יציאתו מביהמ"ד.

משנות המל"דים המוקדמות, קרא הרבי (ממקומו במזרח 770) בקול ר"ג פעמים "גוט יום טוב" ו"לשנה טובה", והקהל ענה כך בחזרה מתוך חיות והתרגשות. ביציאה מביהמ"ד, היה הרבי מאחל שוב "שנה טובה" לאלו שעבר על פניהם. בליל ב' דר"ה, איחל הרבי רק "גוט יום טוב" ג' פעמים.

סעודת יום טוב

בחיים חיותו של הרבי הריי"צ, היו הרבי והרבנית סועדים את סעודות היו"ט על שולחנו הק', בדירתו ב770 למעלה. גם שאר בני-הבית וכמה מזקני החסידים ייחידים גולה וזכו להשתתף בסעודות אלו. הרבי הריי"צ היה יושב הראש השולחן, הרבי לשמאלו והרש"ג לימינו. הרבנית היו סועדות בחזר הסמוך.

גם לאחר ההסתלקות בשנת תשי"ג, נמשכו הסעודות באותו סדר בדיוק. כסאו של הרבי הריי"צ עמד בראש השולחן, ושתי חלות מכוסות במפית – ושאר כלי האכילה – הוכנו ליד מקומו. הרבי והרש"ג המשיכו וישבו במקומם מאז. אגב, הרבי הקפיד שלא להתחיל באכילה, עד שהתמימים שסייעו בעריכת והגשת הסעודה סיימו את מלאכתם וישבו על מקומם.

במהלך סעודות אלו היו הרש"ג וזקני החסידים מעלים בפני הרבי שאלות שונות, בנגלה, חסידות, הלכה ומנהג. לעיתים תדירות היו אלו ענינים שהתקשו בהם תלמידי התמימים, שהפצירו בסועדים לנצל את ההזדמנות ולשאלם אצל הרבי. הרבי היה עונה על השאלות, אך מלבד דיבורים קצרים אלו – בהם השתתפו לפעמים גם שאר המטובים – שרתה במשך

את ניגון "תנועת ר"ה" לאדמו"ר הזקן.

בשנים קודמות נמשך הדבר זמן ארוך מאד, בשונה מן השנים היותר אחרונות. כעבור משך זמן זה הרים הרבי את טליתו מעל פניו, ובקול חודר לבבות, החל לומר את ה"למנצח" בניגון המיוחד, ואחריו כל הקהל. אחרי פעם השביעית שוב השתרר בביהכ"נ שקט מוחלט, ואז החל הרבי לומר את הפסוקים בניגון הידוע בקול עמוק ומעורר רגועים, "מן המיצר קראתי י-ה..." , כשכל הקהל עונה בהתרגשות פסוק בפסוק.

אחרי שהייה קצרה, בחר הרבי באחד השופרות, שנותרו מכוסים בזמן אמירת הברכות. אוזניו כל הקהל הגדול היו כרויות לשמע התקיעות כשהם יוצאות משופרו של הרבי. מזמן לזמן עצר הרבי בתקיעות לנגב את פי השופר בטליתו, ולעיתים (רחוקות) אף החליף לשופר אחר. היו שנים בהן קולות התקיעות יצאו באופן חלק, אך היו שנים שנגרש קושי עצום בתקיעות, והקהל – שחשו שהרבי מתאמץ מאד – הרגישו בזה ענינים שמיימים.

הרבי היה מאריך מאד בתקיעה גדולה.

במשך כל זמן התקיעות, עמד המקריא לשמאלו של הרבי, כשהוא מצביע בסידור. בתפקיד זה שימש ר' שמואל לויטין, עד פטירתו בשנת תשל"ד. בשנים הבאות תקע הרבי בלי מקריא, ובכמה שנים הצביע בעצמו בסידור, כשהוא אוזן בשופר רק ביד ימינו. בשנת תשל"ט ביקש הרבי מר' מענדל טננבוים לשמש כמקריא, ומאז היתה לו הזכות לשמש בזה עד שנת תשנ"ב.

בזמן התקיעות, עמדו על הבימה רק אנשים בודדים. בכמה וכמה שנים, הזמין הרבי את החסידים שהגיעו באותה התקופה מאחורי מסך הברזל – וכן נציגים מקהילות שונות בעולם – לעלות לבימה.

אחרי שלוש הקולות, אמר הרבי את הפסוקים בנימה המיוחדת, כשכל הקהל חוזרים אחריו. אח"כ היה הרבי מפשיל את הטלית מעל ראשו, לובש על צווארו את המטפחת האדומה – בה השתמש לכיסוי השופרות – ומחזיר במהירות את הטלית.

אז היה הרבי יורד מהבימה וחזר למקומו, כשהוא צועד אחרי ספרי התורה שהוחזרו אז לארון קודש. כשחזר למקומו, נהג הרבי להפוך את פניו אל הקהל (כמהנהג ע"פ הקבלה) בסיבוב שלם על מקומו, כשבזמן קצר זה היה סוקר במבטו כל אחד ואחד מהנמצאים בביהמ"ד.

יש די מקום...

בהתוועדות מוצש"ק פורשת נציבים תשל"ח – השבת השניה בימי הסליחות, הורה הרבי אשר בימי ראש-השנה יניחו לכל הקהל להיכנס 770 לתקיעות – את התפילות רצה הרבי שאנ"ש יקיימו כביהכ"נ האחרים שבשכונה, כדי לחזק – אולם עורר וביקש שלא תהינה החיפות בעת התקיעות, כאשר זוהי הנהגה שאינה מתאימה, והוסיף שאין כל צורך להידחק, כיון שיש די מקום לכלום...

עד אחרי סיום התפילה. כיוצאת מן הכלל זכורה שנת תשנ"ב, בה אמר להם הרבי "יישר כח" מיד אחרי הברכה, וחזר למקומו. כשהרבי יצא מביהמ"ד, כירך את כולם בברכת "גוט יום טוב", וכאשר הבחין בכהן, הוסיף "יישר כח".

עד שנת תשל"ט היה הרבי תוקע שוב בביתו, באזני הרבנית. משנה זו מסר הרבי את התפקיד לר' חס"ד הלברשטאם. מעניין לציין את המסופר שתקיעותיו של הרבי בביתו יצאו תמיד ללא קושי ובצורה חלקה.

בליל יום ב' דר"ה אמר הרבי את כל הקדישים, שיום זה הוא יום ה'אָרְצִיט של גיסתו, הרבנית שיינא ע"ה הי"ד.

תשליך

בשנים הראשונות, היו החסידים הולכים לאמירת תשליך מרחק של כחצי שעה ל"ביטניקל גאָרדנס" (הגנים הבוטאניים). בראש השנה הראשון ששהה הרבי בארה"ב, בשנת תש"ב, ראה הרבי את החסידים היוצאים לתשליך, והכריז, "לא כך יוצאים לתשליך! לתשליך צועדים בסך ושרים בשמחה!". וכך הוות. מאותה שנה ואילך, היתה נערכת תהלוכה מפוארת של המוני חסידים לאורך שדרת איסטערן פארקוויי, כשבראשם הרבי. במהלך הדרך היו כולם מנגנים ניגונים חסידים, כשמדי זמן מה היה הרבי מסתובב לעודד את הקהל. הצעדה משכה את תשומת לבם של כל העוברים והשבים, גרמה לקידוש השם גדול, ועוררה יהודים רבים.

אחת התהלוכות המפורסמות ביותר היתה באחת השנים הראשונות, בה צעדה התהלוכה תחת מטר גשם סוף, וכשהגיעו אל הגן הבוטאני גילו שעקב מזג האוויר הסוער סגר השומר את שער הגן. ובעוד היו כל הקהל מתדיינים ומטכסים עתה מה לעשות – החל הרבי לטפס בעצמו על הגדר, שבבעקבותיו כל קהל החסידים, מי בכוחות עצמו ומי נצרך לעזרה. כשחזרו מהתהלוכה, חילק הרבי 'משקה' לכל מי שהלך בגשם, ועי"ז לא ניגז בבריאותו.

בשנים מאוחרות יותר לוותה התהלוכה במשמר משטרתי. ליוו זה, וצילומים שונים שנעשו אף ע"י צלמים יהודים, גרמו מורת רוח רבה לרבי.

ונהג זה נמשך עד שנת תשכ"ח. זמן מה לפני ר"ה של אותה שנה, שאל הרבי את ר' זלמן גורארי, "מדוע לבזבז כ"כ הרבה זמן בהליכה לתשליך, אם אפשר למצוא מים בקירוב מקום?". אכן, לאחר חפירה עמוקה בחצר 770, נמצאה באר מים, אשר מימיה הועלו לבריכה קטנה שנבנתה במיוחד עבור אמירת תשליך. בתחילה מוקמה הבריכה מאחורי הספריה, וכאשר הורחבה הספריה בהוראתו של הרבי, הוסטה הבריכה הצידה, למיקומה הנוכחי.

במעמד התשליך של הרבי, הורשו להיות נוכחים רק קומץ מצומצם של חסידים, כשכל האחרים חזו במעמד מרחוק.

יום ב' רראש השנה

התוועדות

רבתינו נשיאינו נהגו לומר מאמר דא"ח ביום ב' דר"ה, אך לא נהגו לקיים התוועדות. בשלהי שנת תשי"א, לקראת ר"ה הראשון מאז קבלת הנשיאות, ביקשו כמה מוקני החסידים מהרבי שיאמר מאמר בר"ה. הרבי – שבשונה מהנשיאים הקודמים, לא נהג לומר מאמר שלא בתוך התוועדות, מלבד במקרים נדירים – ענה להפתעתם, שבר"ה תקיים התוועדות, ובמהלכה יאמר מאמר דא"ח. כאשר הרבי נכנס להתוועדות אמר, שהיות שקשה להנהיג מנהגים חדשים שלא היו נהוגים

אצל רבותינו נשיאינו הקודמים, ע"כ רוצה לאכול כעת סעודת יו"ט עם החסידים. הרבי נטל את ידיו לסעודה וחילק ממנה לכמה מהנוכחים, ולאחר ברכת-המוזן אמר מאמר. לאחר ההתוועדות, חילק הרבי 'כוס של ברכה', כבכל מוצאי יו"ט.

מאז אותה שנה, התקיימה התוועדות ר"ה בכל שנה ושנה. בדרך כלל היו השיחות בהתוועדות זו קצרות מהרגיל, כיון שעיקר ההתוועדות היתה עבור הרבי. הרבי דיין לצטט במאמר אימרה מכל אחד מרבותינו נשיאינו, ומשנת תשד"מ והלאה, הוסיף הרבי להזכיר גם את האריז"ל, באמרו שזהו מצד "לאפשה לה", הוספה בתורה.

במשך ההתוועדות היה הרבי מורה לנגן ניגון מכל אחד מרבותינו נשיאינו, ובמשך השנים הוסיף הרבי שיכריזו לפני כל ניגון את השם של הרבי שאילוי מיוחס אותו ניגון.

אחרי ההתוועדות, היה הרבי מחלק 'כוס של ברכה'. חלוקת 'כוס של ברכה' במוצאי ר"ה התייחדה בכך שהרבי לא חילק בה בקבוקי משקה ויין לרבנים או עסקנים וכו', בשונה ממוצאי חגים האחרים.

כשחל יום ב' דר"ה בעש"ק, קיים הרבי התוועדות אחר הצהריים. בשנים הראשונות, ביוך הרבי ברהמ"ז לפני השקיעה, חילק 'כוס של ברכה' ואמר את המאמר. אך משנת תשכ"ד ואילך, נהג הרבי לברך ברהמ"ז אחרי כניסת ש"ק, שמר את היין למחרת, וערך את חלוקת היכוס של ברכה בין התוועדות שבת-טובה למנחה.

משנת תשד"מ ואילך, קיים הרבי התוועדות מיוחדת בשבת שובה, שהחלה קרוב לשקיעה ונמשכה לתוך מוצש"ק, ולאחרי

מצרים והבדלה – חילק 'כוס של ברכה'. בחלוקת שנת תשל"ט, מתוך כוונה לשמור על בריאותו של הרבי, הכריז אי-מי שלא כל הקהל הגדול יעבור. הרבי השתיק אותו והורה שכולם יעברו, והוסיף שזה רק יוסיף ויחזק את בריאותו. בסוף החלוקה חזר הרבי והורה שכל אלו שנמנעו עד עתה מלעבור, ישעמדו בתור ויקבלו גם הם מידו הק'.

מעמד 'כוס של ברכה' בשנת תשמ"מ היה שמח ומרומם במיוחד. במהלך החלוקה ניגן הקהל ניגון שמחה, וכשחלף החזן הר' טעלישעוסיץ על פני הרבי, הורה לו הרבי לצרף את המילים מפסוק 'ביום שמחתכם וגו' לניגון זה, ועודד את השירה בחזוקה. בהמשך ניגן הקהל עוד ניגון שמחה (המוכר גם במילים 'זאל שוין זיין די גאולה'), הרבי עצר את החלוקה, והחל לקרוע על מקומו בחזוקה תוך שהוא מעודד את השירה בידי הק', והתעשה היתה ממש כבשעת ה'הקפות'...

בשנת תשמ"א, הבחין הרבי שהתור הסתיים מאוד מהר. אז הכריז הרבי, "אם יש שוטים שחושבים שעושים לי טובה שהם לא באים ל'כוס של ברכה', שידעו שהם שוטים! וכל אלו שעדיין לא עברו שלא יתפעלו מהשוטים, ושהשוטים לא יתפעלו מהשוטים של עצמם, וכולם יעברו לקבל 'כוס של ברכה'..." כשהסתיים התור שנית, אמר הרבי, "אם עדיין נשארו אנשים שמתפעלים מהשוטים, עליהם לעבור מהר ולקבל 'כוס של ברכה'. במדינה זו נהוג שהכל נעשה בהרמת יד, כך שמי שעדיין לא קיבל שירים את ידו". אנשים נוספים החלו לעבור. את כמה מהם שאל הרבי: גם אתה מאלו? גם אתה נתת לעצמך להשתכנע...? ■

כתיבה וחתומה טובה / המשך מעמוד ראשון

פירוש ה"לחיים"

"...אודות ר"ה נאמר שצריך לפרש כל דבר. לכן צריך לפרש את ה'לחיים', שה'לחיים' יהי הן בבני והן בחיי והן במוזני רוחי, למטה מעשרה ספחים בטוב הנראה והנגלה בעיני בשר, ושזה יבוא בנקל ובקלות בלי העלמות והסתרים, וילך על הדברים בריאים ושמחים לכל אחד ואחת ככל המצטרך לו, ושזה יהי' במוחש ממש".

(שיחת יום ב' דר"ה תשי"ד)

יסוד העבודה

יסוד העבודה (הנפשית) של כל יהודי, הן בנוגע לו עצמו והן בנוגע לכל אשר מסביבו, והעבודה המקיפה, באופן כללי, את שלושת ה"מזמורים" של תורה ועבודה וגמילות-חסדים, יחד עם ענין התשובה – במיוחד בימים הנוכחיים של השנה – הוא ה"כלל גדול בתורה": "ואהבת לרעך כמוך".

לאור האמור לעיל – פירוש הדבר שבכל פרטי העבודה, ועל אחת כמה וכמה במצבו הכללי של "ואהבת לרעך כמוך", צריך להתבטא הענין של "מחיה חיים". כל האמור צריך להתבצע בחיוביות ובלבביות ובהתלהבות כזו, שתחדור ותקיף את כל אחד מהמושפעים ותעשה גם אותם ל"מחיי חיים", שגם הם יביאו, כביטוי חז"ל, פירות ופירות-פירות, עד סוף העולם, עד שיושג המצב של "חיים חולכים חיים".

יהי רצון שבעבודה זו, באופן של חיוביות ואור ההולכים וגדלים במידה מתמדת, כאמור, תוסיף עוד ועוד בכרכות השם יתברך שהוא אין-סופי וברכותיו אין-סוף.

ותהא כתיבה וחתומה טובה לכל אחד ואחת בתוככי ישראל, לשנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל טובה ולברכה.

(מכתב כללי, ימי הסליחות תשל"ו)

פסק-דין: שנת גאולה

ולכן בעמדינו בהתוועדות השייכת לר"ה, יש מקום וצורך להדגיש הפס"ד של בני" ב"ד של מטה בנוגע לכל עניני ר"ה, נוסף על ה"כוח" לשנה טובה ומתוקה לכאו"א מישאל בב"ד של מטה ועל, וזעו שכבר בערה"ה "לובשים לבנים ומתעטפים לבנים" לפי שיודעים שהקב"ה יעשה להם נס, וע"י הדיבור של בני" פס"ד ע"י ב"ד של מטה ניתוסף עוד יותר בהכוח"ט בכל עניני טוב וברכה בכל האותיות מאותיות הא'–ב'.

ולכל לראש בנוגע להברכה הכי עיקרית, שנת גאולה האמיתית והשלימה ע"י מ"צ.

(שיחת ר"ה תש"א)

שלום עליכם משיח צדקנו

עפ"ז מובנת השייכות המיוחדת דר"ה ובפרט בש"ז להגאולה האמיתית והשלימה – שהיתה צריכה לבוא בפועל (ואילו זכינו היתה באה בפועל) באמירת "תקע בשופר גדול להרותינו" ביום ראשון דר"ה, ומפני סיבה שאינה ברורה וידועה כלל ואינה מובנת כלל וכלל לא באה הגאולה גם לאחר אמירת "תקע בשופר גדול להרותינו" ביום ב' דר"ה.

ובכל אופן בעמדינו בסיומם והותמתם של ב' ימי ר"ה, שנחשבים כ"יום אחד ארוך" ה"ז זמן מסוגל ביותר שתבוא הגאולה האמיתית והשלימה בפומ"ל ל"יום שכולו ארוך".

ובפשטות – שבעיצומה של סעודה זו נכנס משיח צדקנו ואומרים לו: שלום עליכם משיח צדקנו! ..

(שיחת ר"ה תשנ"ב)

חסידישע אוצרות

תמונות, מסמכים וכתבים מיוחדים

מכתב באידיש ובאנגלית שנשלח לתומכי ליובאוויטש, ובו מוצעת להם הזכות והמצוה להשתתף במפעליו הק' של הרבי:

ידידים יקרים!

בעומדכם בתפילה לשנה טובה לעצמכם ולכל יקירכם שיחיו, ודאי תחפצו לזכות בזכות הגדולה ליטול חלק בעבודת הקודש שלנו בשדה החינוך לכבוד ראש השנה.

הפעולות של "מרכז לעניני חינוך" העומד תחת הנהגתו האישית של הרבי מליובאוויטש שליט"א, מביאות חיים חדשים ותקוה לאלפי ילדים יהודיים בארצות שונות סביב העולם כולו, הנהנים מהסיוע הרוחני והכלכלי של מוסדות החינוך שלנו. זהו הארגון היחיד שפועל למען החינוך הכשר בתפיסה חובקת עולם.

ריכשו לעצמכם את הזכות הגדולה והמצוה הקדושה לקראת השנה החדשה! שילחו מיד את השתתפותכם, ובזכות זה יתן לכם הקב"ה בריאות ופרנסה בריווח ועונג רב בשנה החדשה.

תודתנו נתונה לכם מראש,

בברכת כתיבה ותחימה טובה, הרב ח. מ. א. חקוב מנהל

BROOKLYN, NEW YORK כ"ה

מרכז לעניני חינוך

ח.מ.א.

EDUCATION תחת נשיאת כ"ק אדמו"ר מייסודו של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף

BROOKLYN, N. Y. 11213

לשנת סוכות ה'

ליבער מרינוס

גידענדיק אויסבעטן פאר זיך און אלע איינערע שיחיו א גוט יאר, עסם איר זיכער פעלן האבן דעם גרויסן זכות פון באשיליקן זיך לכבוד ראש השנה אין אונזער הייליקער חינוך ארבעט.

די ארבעט פון מרכז לעניני חינוך האט עסיס אונסער דער פערזענליכער אנפירערשאפט פון ליובאוויטשער רבי'ן שליט"א, ברענגט נח לעבן און האפענונג צו מיינעסע אידישע קינדער אין פארשידענע לענדער איבער גאר דער פעלס, נאר די בענינים פון אונזערע מוסדות חינוך וויסטיקע און מאטעריעלע הילף. דאס איז די איינציקע ארגאניזאציע האט ארבעט פאר חינוך הכשר אויף אזא פעלס פארענס.

שאט זיך אין דעם גרויסן זכות און הייליקע מצוה צום נייען יארן שיקס אייער בישמיפערונג באלד, און בזכות זה עפע דער אויבערשטער איך עקבן בעזונס און פרנסה בריחה און פיל פריד אין דעם נייען יאר.

פיר דאנקען איך פארויס.

בברכת כתיבה ותחימה טובה

ח.מ.א. חקוב, מנהל

CHINUCH, INC., ARE TAX DEDUCTIBLE!

- Youth Clubs—Meilbox Shabbos Statistics and Research Employment Bureau
- Consultation and Information Religious Release Instruction Summer Camps

מזכירות

כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן ליובאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON the Lubavitcher Rabbi 770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה

לכל הבאים להסחופף בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א ה' עליהם יהיו

שלום וברכה!

אך שהוא מובן ופשוט, אבל ליחיד חוקק הננו בזה לתודיע ולהזהיר את כל אלה הבאים להסחופף בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובפרט על פי הזמנה רשמית מכאן, שמזכרתיים לתהדר ביהודי שאת בשמירת כל חוקי המדינה ביציאתם ובחזרתם, תן המדינה שיוצאים משם וזון בארצות, תנוגעים למוריסטען, שלא יאונה על ידם ח"ו שום חילול השם וחילול שם ליובאוויטש, שרק על תנאי זה יתא ביקורם רצוי.

בברכת נסיעה כשורה

ח.מ.א. מזכירות

"שלא יאונה ח"ו חילול שם ליובאוויטש"

מכתב ממוכרות כ"ק אדמו"ר שנשלח לכל המשתתפים בנסיעה לכ"ק אדמו"ר בשנת תשי"ז לקראת תשרי תשח"י. במכתב מזהירים הנוסעים לכבד את חוקי המדינה "שלא יאונה על ידם ח"ו שום חילול ה' וחילול שם ליובאוויטש, שרק על תנאים זה ביקורם רצויה":

א רבי'ס אַן ענטפער

כתב יד קודש בעניני דיומא

פתקא עליה ציין הרבי שמות חסידים, כפי הנראה - בקשר עם שליחת מכתב "לשנה טובה", כשלכמה מהם מורה הרבי לציון גם אישור על קבלת הפ"נ ששלחו, ועל כמה מהם סימן V לאות כי הענין סודר:

- פרידמן ש. מנטרעל אישור פ"נ
- בליזנסקי מ"ש
- דוכמאן י"ג ת"א
- חנוין
- צאגור"ח ת"א
- וויינמאן רמ"ג
- לעמאן מנטרעאל
- גארא ? מעקסיקא
- מ"מ שרפשטיין ברוקלין
- קלמנסון י.ד. צרפת
- ליטור ? צ.א. לוד
- גלייבערמאן יורת"ו
- שורצקאפ פריז
- קלמנסון ש.מ. "
- ..א-

בכבוד ובברכת כתיבה וחתמה טובה
 רבי'ס אַן ענטפער

צו פרידמן ש. מנטרעל אישור פ"נ
 צו בליזנסקי מ"ש
 צו דוכמאן י"ג ת"א
 צו חנוין
 צו צאגור"ח ת"א
 צו וויינמאן רמ"ג
 צו לעמאן מנטרעאל
 צו גארא ? מעקסיקא
 צו מ"מ שרפשטיין ברוקלין
 צו קלמנסון י.ד. צרפת
 צו ליטור ? צ.א. לוד
 צו גלייבערמאן יורת"ו
 צו שורצקאפ פריז
 צו קלמנסון ש.מ. "

הוספה של הרבי בכתב יד קדשו, על מכתב מימים אלו (כפי הנראה - מכתב כללי), ובו חתם בחתימה מלאה:
 לשנה טובה ומתוקה מנחם שניאורסאהן

רבי'ס אַן ענטפער
 (פרידמן ש. מנטרעל)

מענה של הרבי - ברכת השנה שניתנה בעשרת ימי תשובה באחת השנים האחרונות, כמענה כללי-פרטי:

הוראת הרבי ל'מזכירות' בקשר למכתבי ה"שנה טובה" ששיגר הרבי מידי שנה לאנשים שונים:
 לכל אלו לשנ"ט (בלשון שציינו) בלי מעטפות *
 והוראה נוספת בענין זה:
 לברר במכ" האחרון אליו כמדומה כבר יש לשנ"ט

פענוח:
 ויתברכו כאו"א - בתוככי כלל ישראל - בחוגמח"ט לשנת תורה כו' - (כל הא"ב - ועד) לשנת אורח

אשר די פתקא
 האחרון
 מנחם שניאורסאהן

נדפס לחיווך ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו וצוקללה"ה נבנ"מ וי"ע